Sivistysvaliokunnalle 21.10. 2024

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Viite: HE 160/2024 vp

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa.

Unifi katsoo, että opintotuen tulee kannustaa valmistumiseen ja mahdollistaa täysipäiväinen opiskelu ja opintoihin keskittyminen. Opintotuen taso ja kannustimet on mitoitettava tämän tavoitteen mukaisesti.

Opiskelijoiden kasvavat huolet toimeentulostaan ja lisääntyvä työssäkäynti voivat vaikuttaa opintojen etenemiseen ja aiheuttaa kasvavaa kuormitusta. Unifi on huolissaan esitetyistä opiskelijoihin kohdistuvista asumistuen leikkauksista.

Esityksessä asumislisää ei ehdoteta sidottavaksi elinkustannusten nousua kuvaavaan indeksiin. Yhdistettynä indeksin jäädyttämiseen opintotuessa vaikutus opiskelijan käytettävissä oleviin tuloihin vuodessa on suuri. Muutos koskettaa hyvin suurta joukkoa korkeakouluopiskelijoista, koska heistä suurin osa on myös opintotuen saajia.

Nykyinen opintotuki on sekä tasoltaan matala että kestoltaan niukka päätoimisen opiskelun tukemiseen. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla elinkustannukset ovat niin korkeat, että opiskelijoiden on lähes välttämätöntä käydä opintojen ohessa työssä rahoittaakseen asumis- ja elinkustannukset. Aiemmin käytössä ollutta asumislisää ei ole korotettu vuosien 2005 ja vuosien 2017 välillä, mikä on sittemmin pyritty korjaamaan opiskelijoiden siirrolla yleiselle asumistuelle.

Opiskelijoiden siirto asumistuelta opintotuen asumislisälle voi aiheuttaa osalle opiskelijoista vaikeuksia järjestää kesäajan toimeentulonsa. Nykyisin käytössä oleva yleinen asumistuki on ollut ympärivuotinen tuki. Mikäli opiskelija ei voi suorittaa opintojaan kesällä eikä saa kesätöitä, on olemassa riski, että yhä useampi opiskelja joutuu toimeentulotuen piiriin.

Unifi pitää hyvänä sitä, että opintotuen asumislisään ehdotetaan säädettäväksi kuntaryhmät asuinkunnan elinkustannusten erojen mukaan asumiestuen kuntaryhmien tapaan. Kuntaryhmät ovat vastanneet erityisesti suurimpien opiskelijakaupunkien korkeampaan vuokratasoon.

Ulkomailla opiskelu tukee kansainvälistymisen tavoitteita

Esityksessä ulkomailla suoritettaviin opintoihin maksettava asumislisä pidettäisiin nykyisellä tasollaan, eli siihen ei tehtäisi vastaavaa korotusta kuin kotimaisiin opintoihin maksettavaan asumislisään. Ulkomailla opiskelu tarkoittaa vaihtojaksoja tai tutkinnon suorittamista ulkomailla. Liikkuvuuden pitkää jatkunut lasku ja kansainvälisen opiskelun vähäinen taso on

laajasti koettu haasteeksi ja sen kansaivälistymisen lisääminen on nimetty keskeiseksi koulutuspoliittiseksi tavoitteeksi. Ulkomailla suoritettuihin opintoihin suunnatun asumislisän kotimaista matalampi taso ei siten tue kansainvälistymisen eikä liikkuvuuden tavoitteita.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Ilkka Niemelä
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja